

Zapoznali spomin ob 120-letnici smrti Človek, katerega je naredil za zgodovinarja starodaven Trg Središče Matej Slekovec 1846–1903

Prispevek predstavlja spomin na Mateja Slekovca ob minuli 120. obletnici smrti.

Ključne besede: Matej Slekovec, Trg Središče, Središče ob Dravi, duhovnik, zgodovinar.

Matej Slekovec.

Slekovec je vzljubil domačo zgodovino za časa kaplanovanja v Središču ob Dravi, ko je ob neki pravdi tržanov preiskoval središke trške listine. Prej, kot gimnazijec, je bil bolj ogret za naravoslovne vede, bivanje med zanimivo središko preteklostjo pa ga je prevzelo in trajno preusmerilo k zgodovini. V tej stroki je bil samouk, podobno kot je bilo pred njim že

veliko njegovih duhovnih tovarišev, npr. Anton Krempl, Ignacij Orožen, Davorin Trstenjak-Kralovski, Jožef Pajek, Matija Ljubša in drugi. Ti so orali ledino slovenskega zgodovinopisja na tedanjem slovenskem Štajerskem.

Slekovec je ves prosti čas, kolikor mu ga je pač ostalo ob dnevnih službenih dolžnostih, posvetil zgodovinskemu delu. Kljub težkemu začetnemu delu se je z neverjetno vztrajnostjo kmalu usposobil. Svojemu prijatelju in biografu Francu Kovačiču je pripovedoval, kako se mu je godilo, ko je prišel prvič v graški arhiv. Gradiv, ki so mu jih prinesli, ni znal brati. Žalosten se je vrnil domov, se napotil v domači škofijski arhiv in se zakopal med stare kodekse ter se naučil tega, kar mu je manjkalo. Kmalu potem se je brez posebnega teoretičnega študija paleografije toliko izuril v branju starejših arhivskih virov, da mu nobena dosegljiva pisava ni delala več posebnih težav. Odlikoval ga je odličen spomin, imel je sposobnost za logično urejanje dejstev, bil pa je skrajno marljiv in potrpežljiv. Ob napornem delu je našel svoj mir med njemu ljubimi čebelami.

Rodil se je 6. avgusta 1846 v Kunovi pri Negovi, malemu kmetu, očetu Jožefu in Mariji, roj. Kramberger. Ljudsko šolo obiskoval v Negovi, gimnazijo (1859–1867) in bogoslovje (1867–1871) pa v Mariboru. Posvečen je bil 23. julija 1871, novo mašo pa je pel 6. avgusta, na svoj 25. rojstni dan, v Negovi. Slekovec ni izhajal iz bogate družine, kmalu pa je dobil še mačeho, zato je med gimnazijskim študijem pogosto stradal, kar je za vedno spodkopalo njegovo zdravje.

¹⁹⁶ Franc Krnjak, ljubiteljski zgodovinar.

Prvo službeno mesto je bila fara Sv. Duha na Grabah pri Središču, od 16. avgusta leta 1871. Tu je bil po smrti župnika Jožefa Vrbnjaka, skoraj rojaka iz Sv. Jurija, od 1. februarja do 16. marca 1874 provizor; štiri leta pozneje je lahko zapustil Trg in se preselil v Cirkovce na Dravskem polju. Njegovo službeno romanje se je nadaljevalo pri sv. Marku (Markovci pri Ptuj), tu je moral zaradi poslabšanja zdravja stopiti v začasen pokoj. Odšel je na zdravljenje v Gorico in si znova toliko opomogel, da je prevzel kaplansko mesto pri Sv. Lovrencu (Lovrenc na Dravskem polju). 18. decembra 1887 se je ponovno vrnil k Sv. Marku, vendar že kot župnik. Čez deset let (1897) je postal duhovni svetovalec; v letu smrti, 5. julija 1903, je bil konzistorialni svetovalec lavantinske (mariborske) škofije. Tega leta, 23. maja, je bil **izvoljen za prvega predsednika Zgodovinskega društva za slovenski Štajer** v Mariboru. Slekovec je v tem času že močno bolehal, opravljanje župnijskih poslov ga je močno obremenjevalo, zato se je 1. decembra 1903 upokojil. V tem času naj bi postal škofijski arhivar, toda že dva tedna po upokojitvi (**15. 12. 1903**) ga je Bog poklical k sebi. Umrli je po mučni bolezni v ljubljanskem Leonišču. Njegovi zemeljski ostanki počivajo na pokopališču Sv. Krištofa (Navje), med mnogimi slovenskimi odličniki.

Od zgodovine trga Središče, za katerega je dolga leta nabiral gradivo, je seglo Slekovčevo zanimanje tudi na druge zgodovinsko pomembne dogodke, npr. življenje pod fevdalci, turški vpadi, cerkveno življenje, šolstvo, vpadi krucev, kobilice, kuga, čarovnice ipd. Za obravnavo teh problemov je Slekovec dobra tri desetletja zbiral gradivo po arhivih v Ljubljani, Mariboru, Gradcu, Zagrebu, na Ptuj, v Salzburgu, na Dunaju in po mnogih občinskih, župnijskih in zasebnih (grofovskih) arhivih. Brskal je po mnogih starih listinah in matrikah, ki so mu bile dragocen in najzanesljivejši vir za proučevanje domače zgodovine.

Poleg slovenskih zgodovinarjev so se nanj obračali tudi ugledni zgodovinarji z Dunaja in

Gradca. Slekovec je imel o svojem delu zelo skromno mnenje, češ da se le ob prostem času ukvarja z domačo zgodovino. Toda njegova marljivost in vztrajnost nam govorita drugače. Z leti se je nabralo ogromno število gradiva, objavljenega v mnogih revijah in dnevnem tisku kot tudi lepa zbirka Slekovčevih zgodovinskih zapisov. Izšle so tudi mnoge publikacije.

S tem ko je Slekovec napisal mnogim krajem dokaj izčrpno in zanesljivo zgodovino, je obenem pokazal tudi metodo, kako naj se kronike sestavljajo. Iz dopisovanj z mnogimi duhovniki, ki so se ukvarjali z zgodovinopisjem, je razvidno, kako natančno je Slekovec zbiral podatke in s kakšnim veseljem se je loteval teh del. Pred pomladjo leta 1895 je dokončal svojo najimennitnejšo *Kroniko ljutomerske župnije*. Bil je sila ponosen nanjo; imenoval jo je za svoj najboljši in najlepši izdelek! Že na začetku naslednjega leta je začel pisati malonedeljske kronike, ki jih je končal za svečnico 1897. leta. Kot bi slutil svoj odhod v onostranstvo, se je zakopal v papirje in ustvarjal neverjetne zapise,

Spominska plošča.

objavil jih je kot Kronike *Križevci na Murskem polju z Veržejem* (prav Slekovec je izpeljal slovensko ime trga Veržej iz nemške besede Wehr in See, kar naj bi pomenilo utrdbo, kot nasip v ali ob vodi), *Sv. Marko niže Ptuja, Sv. Marjeta na Dravskem polju, Sv. Tomaž pri Ormožu, Loče pri Poljčanah, Negova in Sv. Ana (Zg. Ščavnica)*.

Zbrano gradivo za Trg Središče je večino uporabil pri pisanju Središke kronike prelat Franc Kovačič. Mnogo gradiva pa je zbral še za župnije Sv. Peter v G. Radgoni; Sv. Lovrenc, Juršinci; Sv.

Lenart v Slov. goricah; Sv. Miklavž pri Ormožu in Zavrč.

Ob njegovi 155-letnici rojstva (2001) se mu je Zgodovinsko društvo Ormož oddolžilo s postavitvijo priložnostne razstave in odkritjem spominske plošče na župnišču v Grabah, v župniji Središče ob Dravi.

Zanamcem naj ostane v večnem in blagem spominu!